

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszamenetel
 vagy megörökítésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 22.

Nemzetiségi párt.

A lefolyt választások egy új politikai pártot juttattak be a magyar törvényhozás termébe: az öt tagból álló nemzetiségi pártot.

Egyhangú megrökönyvéssel fogadta a magyar sajtó a hírt, hogy a nemzetiségi képviselőjelöltek közül öten mandátumhoz jutottak. Sajnálatos dolognak tartjuk mi is a nemzetiségi párt bevonulását, de valami nagy veszedelmet nem látunk benne.

Arra ugyan nem sokat adunk, hogy programjukba bevették a magyar nemzeti állam integritását, mert hisz a program többi pontjaiból világosan kilátszik a határozott pánszláv irányzat. De nem tartjuk veszedelemnek a nemzetiségi bevonulását azért, mert így legalább elesnek ezek a külföld előtt minket gyalázó pánszláv agitátorok a kikiáltott martirságnak attól a látszólagos bizonyítékától, hogy nekik alkalmuk sincs itthon elmondani panaszait.

Hadd mondják csak el panaszait az országban, a legnagyobb nyilvánosság előtt bátran. Ha igaz dolgot hoznak elő a tót népség elhanyagolt sorsáról, segíthetnek legalább rajta. De ha lármázni fognak a magyar alkotmány ellen, hamar lejárják magukat. Az az egy bizonyos, hogy lármájukkal semmi esetre sem fognak kárt tenni a magyar alkotmányon.

De nem akarunk ezáltal bővebben foglalkozni a nemzetiségi párt veszedelmes

voltával. Hanem arról akarunk megemlékezni, hogy ezt a legújabb politikai »csapást« is, mint hat év óta minden bajt a néppártnak róvja fel bűnül a radikális sajtó.

Pedig az öt nemzetiségi képviselő közül négy a lutheránus tótok vidékéről került ki, a hol eddig a szabadelvű pártiak voltak az urak, még pedig mindenható urak; az ötödiknek pedig (a ki a nagyobb-részt katolikus Nagy-Szombat képviselője) csak néppárti ellenfele volt, a kit azonban dacára hazafias magyar missiójának, a hivatalos körök nem támogattak, sőt ellene dolgoztak.

Igy történt a nyitramegyei kerületekben is, a melyek közül kettőt — a megyei körök érthetetlen közönyössége miatt — a nemzetiségi elhódították. Mert a magyar államnak hivatott képviselői, a megyei hivatalos körök inkább engedték martalékul esni a mandátumot a nemzetiségieknek, semhogy a néppárt győzelmét elősegítsék. Pedig olyan kerületekről volt szó, a hol a szabadelvű párt jelöltet sem tudott állítani.

Érdekesen világítja meg a nemzetiségi párt keletkezésének okait és sajnálatos sikereit a *Nyitramegyei Szemlének* nagy feltűnést keltő cikke, melyből adjuk a következőket:

Az 1895. és 96-iki választási brutalitások a vármegyei közigazgatást a politikai jogok kivégzésére hivatott cinikosság szerepében mutatták be. Pártatlan törvénytisztelet helyett, mely az állami tekintély képviselőinek becsülést szerez, a bizalmat irántuk táplálja és őszinte, hű ragaszkodást szül, a vármegyei közönsége a közigazgatás intézőinél egyebet

nem látott, mint a törvények kijátszására irányuló fondorlatokat, dőlőfős erőszakot és cinikus jogtiprást. Törvényes oltalom helyett, mely a tisztviselő hatását eszményi fényre vonja be, a jogkereső közönség önkényesen megalkotott hivatalos formák között a legridegebb elutasításban részesült.

Ez az eljárás keserűséget szült azokban is, a kik legjobb fiai a hazának, legbuzgóbb hivei a magyar állameszmének. Am, ha az elégedetlenség és a jogsérelmek csak keserűségben csúcsosodtak volna ki! Acsapott azonban az az elégedetlenség a magyar állameszme elleni gyűlöletbe, a sértett jogérzelem boszúja a magyarság elleni szenvedélyes izgatásban keresett kielégítést.

Igaz, ez a gyűlölet és ez az izgatás azok körében ontotta dühös kifakadásait, akik 1895. és 96-ban semmit sem szenvedtek. A vármegyei legyetlenkedésnek és jogfosztásnak tulajdonképpeni áldozata, a néppárt tüntetéseivel, nagy lemondással és hű maradt a magyar haza szeretetéhez, hű maradt a törvények iránti tisztelethez. Elfojtva keserűségét, magasabb szempontoktól vezéreltetve megadta a tiszteletet az állami tekintély azon képviselőinek is, a kik már akkor ezerszeresen megérdemelték, hogy eltávolítottassanak a megye éléről.

Amde másképp fogták fel a helyzetet a pánszláv agitátorok. Ezeknek kapóra jött a vármegyei közigazgatási közegek törvénytíprása. Mindaz, a mi Nyitrán, Ersekújváron, Vág-Vecsnén, Szokolozán, Zsámbokréthen, Galgócson 1895. és 1896-ban történt, bőséges anyagot szolgáltatott nekik a »jogtipró« magyar állam elleni izgatásra, a legvadabb szenvedélyek felkorbácsolására. Azt persze elhallgatták, hogy *nem a magyar állam taposta a törvényt és a jogot, hanem néhány a tisztességről megfélemedezett ember, a kikre rábízták az állami tekintély képviselőit.* De hát a szenvedély nem szokott distinguálni, a gyűlölet még kevésbé.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mikor fáj egy asszonynak a kisujja?

Irta: Szabó Ilona.

(Vége.)

Sehogyssem tudta bevenni magas arisztokráciája az egyszerű falusi allűröket, azért mindenki fenséges asszonynak nevezte; erre nézve ugyan a jogczim megvolt nevével fogva is. De hogy: mikép férhetett össze egy sovíniszta magyar meg egy germánizmussal telt lélek? ennek csakis az örök szerelem jegyében kereshető meg nagyon is elrejtett kulcsa...

A dinom-dánom körforgásában megint Herczeghkre esek a sor. Találnak az ilyesminek címet mindig. Ma névnap, születésnap, holnap disznótör vadászat stb. A főszolgabíróék pl. ekkor a járásbíróval való híres összekocczanás nyolczadik évfordulóját jubilálták, természetesen annak öröme, hogy szent a békesség.

A tágas ebédő az ebbe nyíló szalon telve asszony s férfakkal. Vidám poharazás, kártya, sakk, szellemes élezelődés közben kellemesen, gyorsan lelt az idő. A fiatalja nótára gyujtott, a tűzebbje tánczra perdült; így megy az mindenütt, ahol kedélyes emberek vannak.

A szalon egyik sarkában a kártya asztal mellett sűrűn csattogtak a fényes biblialevelek sima márványlaphoz. Mindegyik hazardirozó

mögött drukkolt egy-egy kibicz, a szerencse istenasszonyát hol elűzve, hol visszaédesgetve.

A főbírónak Bacsó Menyus az ügyvéd drukkolt de roppant szerencsétlenül. El is zavarta Herczegh nemsokára.

— Elmenj innen te svindler fiskális. Hisz mind akasztófára küldi ez a klienseit — adta meg a magyarázatot az elcsapatáshoz — annak ugyanis zsebében más a Fortuna nagysám fél cipője; téess annak hurkot a nyakára. Az egy svihák agglégény, nekem gyermekeim vannak... Hol vagy Elzuskám, gyer ide kibicznek lelkem. A tiszta lélek szerencsét hoz, nem mint az a vén bűnös Menyus.

Elzus példájára aztán az asszonyok közül is többen igyekeztek szerencsésen drukkolni egy-egy kiváltságosabb kártyázónak. De csak Elzusnak sikerült. Mondta is Herczegh.

— Hja, asszonyok, asszonyok! Nem csoda. Vass Gyuri átszólt:

— Balázs te, vedd vissza a kibiczedet; cseréljünk.

— Nem lehet! Hátad mögött a sok szép asszony, elégedjél meg.

Mikor egy hajszálon függő rekontrát dupla kasszával nyert meg a főbíró, örömeiben lecsapta kártyáit az asztalra, teli pohárral kezében hálásan s olyan szeretettel, mintha csak leánya volna, nézett szeméibe és felkiáltott.

— Eljen az én Elzuskám! Uraim igyunk mindannyian, hogy olyan kibiczet kapjon a kis-

lány egész életére, milyen ő volt nekem e néhány játszma alatt.

Altalános »éljen« zugott fel e szavakra. Mindenki szívében visszhangra talált, csak egy asszony sáppadt el nagyon. Osszeszorított ajkakkal, gyűlöletes tekintetűt vetve a leány rózsapiros arczára, ment át a szomszéd hálószobába. Nem tűnt fel senkinek, megszokták a háziasszony járás-keelését.

Kevéssel rá a szobaleány jött be s valamit sugott a főbíró fülébe. Meghallotta a plebános is, ki éppen mellette ült s figyelmesen jelenté ki a hazavonulási parancsot:

— Also, gyertünk haza. A nagyságos asszony beteg.

— Mikor Herczegh Balázs benyitott a hálószobába, a felesége panaszos, fájdalmas jajgatására rettenetesen megijedt. Leghalványabb sejtéssel sem bírt róla: mi baja lehet a feleségének? Az szinte eszelősen jajgatott:

— Ah, Istenem! Meghalok, megölnék. Jaj, végem van! Anyám, Balázs, mit tettek velem?

Az ura könyörgött, rimázkodott neki:

— De édes, hát mondd mi bajod, hol fáj? Elhivatom a doktort édes angyalom.

— Nem, nem! — siránkozott az asszony. — Nem kell, ugy se tudna meggyógyítani... Nincs arra orvosság. Meghalok, megölnék...

— De mi az drágám, hát mi történt? Mért nem monded nekem, így nem tudom mi fáj? Pétert elküldöm orvosért — és indulni

Ekképen képződött Nyitra megyében az a mély meder, melyben most a nemzetiségi túlzott vágyak folyama hömpölyög.

Es a mi legszomorubb, a mi e vármegyében minden higgadt embert gondolkodóba ejthet, az az a *könnyelműség*, melylyel a *vármegye feje és az ő balkezü tanácsosai a pánszláv agitáció medrének mélyítéséhez* a választások alatt, hisszük hogy akaratlanul, de mégis *eredményesen közreműködtek*. Taktikáikat, melylyel a választásokra irányadó befolyást gyakoroltak, nem az okosság, nem a vármegyei közérdekek iránti lelkes és önzetlen szeretet sugalmazta, hanem az egyéni vonatkozások szempontjai, a személyes rokonszenv tekintetei határoztak annak a taktikának az érvényesülésénél.

Nyilvánvaló volt jóval a választások előtt, hogy Szeniczen és Verbón nemzetiségi jelöltek fognak állítani és előre lehetett látni, hogy ott a nemzetiségi jelölttel sem a kormánypart, sem az ellenzék egykönnyen nem lesz képes megküzdeni. Ez okból *Szeniczen* az egyedül lehetséges ellenzék, a néppárt bele sem ment a reménytelen mérkőzésbe, *Verbón* pedig a *kormánypart pressziója* és a nemzetiségek fanatizmusa folytán a néppárti jelölt kénytelen volt visszalépni.

De nem fordult volna ilyen rosszra ezekben a kerületekben a helyzet, ha Szeniczen a kormánypart meg nem inog és jelöltet nem változtat. Verbón pedig a kormánypart a néppárt akcióját meg nem töri, hanem annak szabad folyást enged. Pedig Szeniczen annak a végzetes jelölt-csereinek, mely már magában vére is bukás volt, elejét lehetett volna venni azáltal, hogy mindjárt kezdetben valamely tekintélyes, meggyeszerzte közliszteletnak örvendő férfit léptettek volna fel. A Zmertychokkal és Frideczky Timótkákkal ebben a kerületben kísérletezni, nevelés és könnyelmű dolog volt, mely ugyancsak megbosszulta magát.

Es éppen úgy megbosszulta magát a főispáni erőlködés Verbón, a hol, ha a kormánypart nem akadékoskodik, a néppárti jelölt fényesen legyőzte volna a nemzetiségi jelöltet. De hát a *megyei vezetőkörökben* a személyes tekintetek elnémitották a politikai okosság szavát, a néppárt iránti ellenszenv pedig háttérbe szorította a közérdek szeretetét. *Hogy elboríthatassák a néppártot, megnyitották a nemzetiségi áradat zsilippjeit.*

Ezt az áradatot most már semmi más nem akaszthatja meg utjában, mint a megye összes magyar érzelmi elemeinek egyesülése és összetartása. Csakhogy ennek a legelső alapfeltétele az, hogy a megye főispánja távozzék helyéről. A míg ő áll a megye élén, addig a keserűség és a közigazgatási közegek iránti bi-

zalmatlanság el nem oszlik. Ez pedig legyőzhetetlen akadálya egy a politikai, mint a társadalmi összetartásnak.

Az első ülés.

A Budapesti Tudósító jelenti: Az országgyűlés mindkét háza e hó 26-án tartja első ülését, a melyben közölni fog, hogy ő felsége az országgyűlés két házát e hó 28-án déli 12 órakor fogja fogadni. Az országgyűlés két háza e hó 29-én ismét ülést tart, a melyen a trónbeszéd újra felolvasásra kerül.

Megtámadott mandátum.

A dárdai választókerületben október 2-án tudvalevőleg négy jelölt küzdött mandátumért: Kiss Emil, Antal Gyula és Mayer Béla szabadelvűek és Hermann Ottó függetlenségi. Mután a jelöltek egyike sem kapta meg az abszolút többséget, pótválasztás történt Kiss Emil és Hermann Ottó között, mely tudvalevőleg Kiss Emil győzelmével végződött. Mint a Kel. Ert. jelenti, az egyik volt jelölt Antal Gyula, egyetemi jogtanár, ki a négy jelölt közül a legkevesebb szavazatot kapta, a választást kérvénnyel támadta meg.

Kisebb pénzjegyek hiánya.

Az ötforintos államjegyek bevonása óta általános a panasz, hogy kisebb pénzjegyekben nagy a hiány. Ugyanis a tizkoronás bankjegyeket csakis az ötforintos államjegyek helyett cserében adják ki a banknál és nagyon természetes dolog az, hogy ez a csere csak lassan történik, mert különösen az állami pénztárak és posta beérkező öt forintosokat nem adják ki többé és csak akkor küldik fel a jegybankhoz becserélésre, ha már nagyobb mennyiség gyűlt össze. Különösen a munkabér kifizetésénél nagyon érezhető a kisebb pénzjegyeknek a hiánya. Több javaslat is merült fel, hogy e hiányon segítsenek. A legjobbnak azt mondják, hogy az ötkoronás ezüst tallérokat szaporítsák, miathogy ezt a pénzdarabot a vidéken nagyon szeretik. Eddig 64 millió korona ily tallér van forgalomban és ezt könnyen lehetne 100 millióra fölemelni, csakhogy ehhez a törvényhozás rendelkezése volna szükséges, mit Ausztriában politikai okokból kerülni akarnak. Egy másik mód volna

a tiz koronás aranyak forgalomba bocsátása. Eddig 50 millió korona értékű 10 koronást vertek ki és pedig 20 milliót Ausztriában és 30 milliót Magyarországon. Ausztriában csak az állam számlájára verethető tizkoronás, míg Magyarországon magánosok is verethetnek aranyrudakból, vagy beolvasztott aranyból, ha a veretési illetéket lefizetik. Így tehát módjában van a forgalomnak a hiányon segíteni, de különben is itt csak muló hiányról van szó, mert a 10 koronás bankjegyek száma mindinkább szaporodik.

A soproni revolver.

Sopronból rémes hírt hoz a táviró: Egyik legnagyobb vidéki bank megbukott, a város és vidék számos családja tönkrejutott, mert a bank vezérigazgatója, *Schladerer Alfréd négy millió koronát sikkasztott*. Schladerert vasárnap holtan találták: *öngyilkos lett* s állítólag *maga neje adta kezébe a gyilkos fegyvert*.

Nem is tudom hamarjában mi borzalmasabb a dologban: az elsikkasztott négy millió-e, mely annyi embert koldusbotra juttatott vagy a revolver, melyet maga a feleség ad a férj kezébe a férj életének kioltására?

Mekkora hiánya a lelkiismeretnek a férj tettében — s mekkora hiánya a szeretetnek a feleség tettében.

A férj nem tud más menekülést, mint a halálba rohanni, a nő szeretetének nincs más jele: mint egy hideg revolver, melyben a halált ajánlja menedékkül annak, a kinek siring tartó hűséget és szeretetet esküdött.

Talán elérkezett az időpont, a mikor éppen jókor jön a sir, mert úgy is vége a szeretetnek?

Nem, nem ez a hitvesi szeretet ideálja!

Künn tombolhat a nép dühe a sikkasztó ellen. Hullhat az átok ezekre és ezekre koldusbotra juttatójának fejére. Maga a bűnös megtörtén roskadhat össze ennyi teher alatt, vádolhatja lelkiismerete, elítélheti önzete, megkövezheti bünbánata — de a nőnek föl kell emelnie az elesettet, fölmentenie az elítéltet, szeretetébe ölelnie, akire mindenki követ vetett.

Mert a nőnek egyetlen ereje a szeretet. Csak ha erről megfélekedzik, akkor lesz igazán gyöngévé.

Allítólag Schladererné azért nyomta búcsuzó férje kezébe a revolvért, mert megakarta menteni a becsutlen élettől; mert azt vallotta, hogy az öngyilkosnak van mentsége: gyenge volt, ember volt megtévelyedett . . . míg ha becsutlenül életben marad? Akkor még emléke sem volt szent előtte!

Nem a halál módja adja meg azt, hogy becsutlen ember emlékére tarthat-e valaki számot? Elete módjával, nem halálával építi meg mindenki az ő becsutletét. Sőt egy becsutlenül kezdett életet be lehet fejezni, ki lehet javítani becsutletesen, de a halál lezárja a számadást s becsutlen életet semmiféle halállal sem lehet megkorrigálni.

A soproni tragédiának legsötétebb felvonása lejátszódott Schladerer revolverével. Az a golyó, melynek maga a feleség szabta meg gyilkos utját, sötétbe borít mindent. Nincs többé világosság. Egy enyhítő sugár lett volna: ha a feleség szerető karja öleli magához a megtévedt férjet. Most már a szeretet sugara sem látszik, csak az általános borzadály a sikkasztótól. A felesége revolvért ad kezébe, a közönség követ dob sirhantjára.

Igazságos ítélet; és mégis — olyan nehezen nélkülözzük a rideg igazságban az egyetlen szál virágot: a szerető, feledő és megbocsátó asszonyt.

akart ki, de az asszony görcsösen szorította kezét s nem engedte. — Hát mondd meg már lelkem mi bajod? — könyörgött tovább az ura.

— A kisujjam, a kisujjam! Nem tudja ezt doktor gyógyítani . . . Megöltetek . . . Végem. Istenem. Istenem!

— A kisujjad? Megöltünk? — Beszélj hát az Istenért!

— Igen, az a tekintet, ahogy reá néztél, — és ahogy ő visszanézett . . . ez ölt meg. Rablók vagytok . . . kitépitek a szívemet, — gyilkosok vagytok . . . elveszitek az életemet. Meghalok . . . Jaj, a kisujjam! — Es mindig csak őt ünneplik — fogjad a kisujjam, jól szorítsd, úgy nem fáj oly nagyon — én nem vagyok semmi . . . Hogy néztetek össze? . . . én édes Istenem! — Szorítsd a kisujjamat . . . Legyen hát Elza — én meghalok . . .

Az ámulástól szólni sem tudott a férfi. Szeretett volna kacagni a dolog komikusságán, de kétségbe is esett az ilyen hiszterikus szimptomákra. Minden módon iparkodott elkergetni a feleségizott fantazia agrémeit, mi majd csak az első napsugár beszökkenésére sikerült valamennyire. A sötétség tovaszállt velők s a hajnalcsillag reszketése, majd a fényes napnak meleg sugara felszivta a csintalan, hamis ujjacsokból a halálos fájdalmat.

A szomszéd szobában hosszú szöke haját fésülve hallotta meg Elza a kesergő panaszt. Osszeszorult ártatlan jó szíve; ilyet nem érzett még soha. A csukott ajtón áthangzó igazság-

talán vád minden egyes szava éles szökeket vert bele. A lefüggönyözött ablakon át besiető aransugár még ott ölelte a pamlagen, fájdalom zokogástól kimerülve.

Es senki se tudta megérteni: miért utazott el Elzácska éppen akkor, mikor Herczegné ő felsége olyan nagyon rosszul lett? . . .

Viszont Elzúska is képtelen volt felfogni: miért kell, hogy egy asszonynak éppen csak a kisujja fájjon meg, ha az ura véletlenül nyitott szemmel néz valakire? . . .

A dolog csattanójából kicsillan a problema fényes kulcsa. A lázas találgatásoktól megmentett emberiség, a meddő pályázatok kellemetlenségétől jóindulatulag megóvott Akadémia halás szívvvel fogadja a nagy horderejű problema megfejtését s bizonyára nem csekély elismeréssel adózik.

Azonban az ilyképen nyert babérokat is szerényen elhárítva magamról, nagylelkűen övezem vele azt a zseniális szép kisujjacskát, mely ekkora talentumot takargat hófehér bőre alatt.

Mindezek után pedig e dicséretes lemondások halvány kárpótlásául, mentsünk meg a halhatatlanságnak egy viczcslap számára való kínos kérdést:

— Mikor fáj egy asszonynak a kisujja?

— Ha féltékeny.

De ezzel az egy golyóval, mely Schladerer életét kioltotta, még nincs befejezve a dolog. Maradt a forpópiszolyban öt golyó, azok tovább folytatják rettentő munkájukat.

Egy golyó jutott a Lenk-czégnek. Ötvenéves, jőnevű cég, mely 50 év viharainak kiállása után most egy sikkasztó gazságán bukik keresztül. Milliók vesznek el s a veszteséget nincs ki helyrehozhatja. A kinek kötelessége volna a pótlás: Schladerer agyában benne a jeggyűrűs kéz által irányított golyó.

Egy golyó jut Sopron polgármesterének, a kinek vagyonába és állásába kerül Schladerer sikkasztása. Jut egy golyó Sopron társadalmának, mely ezt az embert olyan nimbusszal vette eddig körül. Pedig vad pangermán volt. Vagy talán éppen ez volt a nagy szeretet indoka? Sopron eddig sem volt tulságos magyarságáról híres; vajjon okuk-e Schladerer golyójának tanításán?

Az ötödik golyót a magyar kereskedelmi törvény nyelheti le. Régen érzett szükség, hogy a részvénytársaságokról szóló részt revideálni kell, még pedig lehetőleg szigorító szellemben. A kereskedelmi törvény még a liberalizmus első felburjánzásának korából való azóta haladt a kor, a törvény betűje pedig nem változott a kor kívánalmai szerint. Haladtak tehát a törvény helyett a sikkasztók, évről-évre nagyobb számban és nagyobb összegű sikkasztásokat követvén el. Ugy hogy ma egy milliócskás elkezelés blikri, a melyet legfeljebb a hírvonatban tárgyalunk le. A két milliósnak már rövid cikk jut, a soproni négy milliót vezércikkben latolgatjuk, de ha így haladunk, öt év múlva a négy milliócska a törvényszéki rovatba degradálódik s vezércikküket ötvenmillió sikkasztásokról írunk, a szent és sérthetetlennek kirikkantott hírv. liberális kereskedelmi törvény nagyobb dicsőségére.

Ebből a szomorú dicsőségből kijut a társadalomnak is. Övé a hatodik golyó Schladererné revolveréből. A mely társadalomban napirenden vannak efféle sikkasztások, annak nemcsak törvényei, hanem a vére és csontjai is beteg. Bizony néha mintha igazuk volna azoknak a pesszimistáknak, akik az egész társadalommal elégedetlenek s mintha nem is lett volna szörnyűség Schladerernétől, az egész társadalmi rendszernek a revolvert ajánlani menedékül.

De nem. Idáig még nem jutottunk. A társadalomban benne van még, a mi megmentheti, benne van még, a mi hiányzott a Schladerer-családból: benne van még a hit és a szeretet. Ezek nem engedik az embert a kétségbeesés fegyveréhez nyulni s erre az egészséges alapra kell fektetni további haladásunkat. A többinek ugyanis fele hazugság.

Ha erre a gondolatra ébred a magyar társadalom, akkor mégis lesz jó hatása a soproni revolvernek.

S a mint a jelek mutatják, a javulás már beállt.

Tehát várjunk. Nem fogunk-e csalódni?

Dr. K. A.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 23. A kisdedővő bizottság ülése d. u. 4 órakor.
Október 23. Képviselőválasztás Székelyhídon.
Október 26. Választmányi ülés a Szt. László-intézetben.
Október 30. Rendkívüli megyegyűlés d. e. 10 órakor.
November 19. Az Erzsébet leányvárház zászlószentelési ünnepélye.

Nem lesz adóemelés.

— Nagyvárad város jövő évi költségvetése. —

Csak egy évvel ezelőtt emelték fel Nagyvárad város polgárainak terhét 10% közköltővel, most ismét kísértett a közköltőemelés réme.

A főszámvevő a jövő évre összeállított költségvetésben a közköltőnek újabb 2%-al való felemelését javasolta, ha az iskolák építésének kérdését részben megakarjuk oldani.

A pénzügyi szakbizottság két napon tárgyalta a város jövő évi budgetjét s megfontolt tanácskozás után sikerült az iskolák építésének elejtése nélkül kihozni azt a 13,000 koronát, amely az adóemelési igényelte.

Egy részét a kiadások apaszításával, a másik részét pedig a még meglevő készpénz kamatbevételének magasabb összegével hozta össze s így nem kell a közköltőt emelni az 1902. évben.

A pénzügyi bizottság tegnapi folytatólagos ülésének lefolyása a következő volt:

Rimler Károly főjegyző előköt, jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Bordé Ferenc, Darvassy Lajos, Gerő Ármin, Ragány János, Komlóssy József, Busch Dávid, Farkas Izidor, Ternyei Antal, Mihelyi Adolf, dr. Moskovits József, Szűts Dezső jegyző.

A hétfői ülésről még elmaradt kiadási tételek tárgyalásával kezdték a tanácskozást.

Észrevétel nélkül elfogadták a következő kiadási tételeket:

állatvásárterek 1898 kor. 29 fill., tisztinyugdíjalapra 25668 kor. 60 fill., rendőri szükségletekre 9620 kor., gazdasági szükségletekre 34612 kor., utcai világításra 45,000 kor., közigazdasági szükségletekre 50335 kor. 18 fill., jótékonyezések és dotációk 32517 kor. 46 fill., nyug- és kegydíjak 7881 kor. 20 fill., Szigligeti-színház fenntartása 11770 kor., butorok és szekrényekre 1550 kor., amerikai szőlőtelepre 16720 kor. (átmeneti), előlegek és visszatérítések 5400 kor. (átmeneti), pásztor bérek 4600 kor. (átmeneti), fogyasztási és italdók 242,355 kor. (átmeneti).

A következő kiadási rovatoknál történtek felszólalások:

A felekezeti célokra felvett 5889 kor. 60 fillérről Farkas Izidor kérdést tesz, hogy minő határozaton alapulnak ezen rovatok, s azoknak jogi természetét ki kell keresni.

A tanács figyelmét felhívják erre a kérdésre.

A tételt különben változatlanul elfogadták.

A városi középületek fenntartására az eddigi 21500 korona helyett 16380 korona van a költségvetésbe felvéve.

Busch Dávid lehetetlennek tartja e rovatnál a tervezett leszállítást, mert akkor elröngyölnének a városi épületek. Már is ha rongyos házat látnak, azt mondják, az bizonyosan a városé. Legalább az eddigi 21000 korona szükséges az épületek jó karban tartására.

Ragány János rámutat, hogy egyes városi épületeket ez évben alaposan renováltak s így erre alig kell 1902-ben költeni. A rendőrség épületére és a két régi városházára pedig most csak a halaszthatlan költséget kell kiadni, mert már épül az új városháza.

Komlóssy József elfogadja a költségvetést, mert ha időközben szükséges lesz, póthitelt lehet kérni.

Az előirányzott összeget elfogadták.

A kölcsöntörlesztés 5. tétele alatt az iskolák építésére felveendő 300,000 kor. kölcsön annuitása czimén 17545 kor. van felvéve.

Mihelyi Adolf rámutat, hogy ezt a tételt le kell szállítani, mert ezt az összeget úgy sem kell az év elején fizetni.

Ennek a tételnek felét törölték s így itt már 8772 korona 50 fillér megtakarítást ért el a bizottság.

A bevételek.

A bevételeknél Farkas Izidor felszólalt, hogy a laktanyák bérösszegének felemelését nem lehetne-e a felemelt lakbérosztálynak megfelelően keresztül vinni. Ezáltal mintegy évi 25000 korona több bevételhez jutna a város. Tegyen a városi tanács lépéseket ez irányban.

Ragány János helyesli az ez irányú kísérletet.

Mihelyi Adolf rámutat, hogy az ezredtörzsek nincsenek Nagyváradon; huszár egyéves önkéntesi tanfolyam már 3 év óta nem volt itt. Ezáltal károsodik a polgárság.

Komlóssy József felemlítette, hogy a tanács már megkísérelte a lakbér felemelését, de azt elutasította a miniszter, mert az új, előnyösebb lakbér szabályzat a régi szerződéseket érintetlenül hagyja. A törvényhatóság azonban felirhat a miniszterhez.

Ezt a kérdést a tanácsra bízták.

A cselekvő tőkék kamatainak bevételét, mivel hosszabb ideig, legalább egy félévig kamatozik a nagy kölcsönből még meglevő összeg, 9200 korona helyett 13578 koronában állapították meg.

A bevétel rovatait a következőképp állapították meg:

Pénztári maradvány 34044 kor. 78 fill., közevetvám alap 107,600 kor., mértékhitelítési díjak 4600 korona, katonai szállásbérek 126546 kor. 66 fill., tanügy 103353 kor. 20 fill., vágóhídi díjak 31,491 kor., ló- és marhavásártéri díjak 24,700 kor., földbérek 20,905 kor. 94 fill., térbérek 9,536 kor. 52 fill., ház-, bolt- és szálloda bérek 135,705 kor. 06 fill., városi javadalmak 191,626 kor. 65 fill., rendőri jövedelmek 6880 kor., vegyes jövedelmek 15,550 kor., cselekvő tőkék kamatai 26,278 kor., községi pótdó 254,031 kor. 96 fill., végrehajtási és intézési díjak 9000 korona, vízvezetési alaphól 52,464 kor. 90 fillér. Átmeneti bevételek: Fogyasztási és italdók 382739 kor. 15 fill., gyógydíj térítvények 3000 kor., legeltetési díjak 4600 kor., toloncz állomási bevételek 1400 kor., átkelő katonai szálláspénzek 3400 kor., térítvények 72,188 kor. 21 fillér.

E szerint a bizottságnak sikerült olyképen megállapítani az egyes tételeket, hogy a főszámvevő által proponált 2% közköltőemelés elkerülhető.

A kiadásokat ugyanis leszállították 8772 kor.-val a bevételeket emelték

	4378
E két összeg együtt	13150 kor.,

vagyis éppen a 2 százalék közköltőnek megfelelő.

A közpénzek elhelyezésére vonatkozólag az eddigi állapot fenntartását javasolja a bizottság a közgyűlésnek.

Czeplédy Sándor és Maresch Károly együttes kérvényben az iránt folyamodnak, hogy a Zöldfa-szálloda bérletét a még hátralevő 7 évi időre Czeplédyről Mareschre ruházza át a város.

A szakbizottság a kérelem teljesítését véleményezi.

Ezzel véget ért az ülés.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nemzeti ideál.

A »Tiszántul« vasárnapi számában »Feltételenség a jogakadémián« című híre a »Szabadság« mai számában éppen Szkalák Zoltán ur látja jónak válaszolni és igyekszik az abban foglaltakat megdönteni, de oly szerencsétlenül, hogy még több odiumot vesz magára.

Védekezésének sarkalatos pontját képezi a következő kijelentése: »Vallási és politikai jel-szavak nincsenek arra a zászlóra írva, amely-lyel kezembem a küzdelmet felvettem«. Helyes! De hát volt-e eddig? Mert akkor azt a mali-cziosus excusatiót nem irhatná, hogy: »önkép-zőkörünk eddigi sikerűsnek nevezett működése a politikai és vallási indokokból eredő viszályok közepette igazi önképzést nem mu-tathat fel.« Így Szkalák ur. Ha pedig megkér-dezünk bármely öregebb joghallgatót, az így fog felelni erre a kijelentésre: A ki ezt írta, lehetetlen, ha váradi jogász volt, törődött volna az akadémiai dolgokkal! — Es igaza ez utób-binak lenne.

Joggal hivatkozhatunk Nagyvárad város egész társadalmára, hogy az előző elnökök Medvigy Gábor és Ormay Lajos igenis tudnak felmutatni eredményt, még pedig lényes sike-rűket. Pedig higgye el Szkalák ur, hogy aka-démiáknak éppen azok az elemei választot-ták meg őket az elnöki székre, kik most a legjobban ellenzik az ön elnökségét. — Igen! mert felekezeti kérdést csinálnak — mond-hatná ön.

Engedelmet kérek, az akadémián mióta annak hallgatója vagyok még nem volt, de mióta ön az elnöke, van felekezeti kérdés. Avagy azt tartják önök felekezetieskedésnek, hogy tavaly nem engedték meg még azt sem, hogy tárgyalásra kerüljön a debreczeniek átirata? vagy talán azt, hogy az akadémiai önképzőkör képviseltesse magát egy testvér főiskolai egye-sületnek, a Szent Imre-egyesületnek zászlószen-telési ünnepélyén?

Igaz, hogy tettünk reakciósabb dolgokat is, üdvözlendő a keresztvédő egyetemi ifjakat, de ez nem az önképzőkörből, mint ilyenből, hanem az ifjuság kebeléből indult ki.

Hát hol van itt a felekezetieskedés? Mi egységes, tiszta magyar társadalom helyreál-lításán fáradozunk; ha önök ezt avval a famó-zus névvel jelzik, legyen izlésük szerint, mi a legszebb hazafias kötelességünket véljük telje-síteni. Vagy, hogy visszatérjünk a választásra nincs-e abban egy kis felekezetieskedés, hogy akadémiánk ös-zes izr. vallásu hallgatói mind az ön pártján voltak és a főjegyzője mindjárt szerette volna a jegyzőkönyv felolvasásnál el-sikkasztani a »kath.« jelzőt.

De hagyjuk ezt! A kíváncsiság gyötörne, ha nem tudnám biztosan, hogy ez az állapot ugy sem tart sokáig, hogy lenne ön képes eredményeket felmutatni? E-zébe jut még, hogy elnöki méltóságának semmibe vevésével a legelső gyűlésen egy valószínűleg véletlenül ki-ajtott szava miatt a nyilvánosság előtt kellett bocsánatot kérnie többektől? hát az, hogy vá-lasztanak egy abszolút hatalommal felruházott 4 tagu bizottságot, melyben önnek leglelkesebb ellenfelei mind benne vannak és ön hiányzik? Evvel a kezdettel akar ön sikerdusabb eredmé-nyeket elérni?

De meg nem tartja azt elhibázott védekezésnek? midőn azt mondja, hogy az ismerkedési estély szervezése nem az elnök feladata! Hát kié? Nemcsak ennek, de minden más mozgalomnak élén az elnök kötelessége a szervezés és rende-zés. Avagy ezt már az eredmények közé sorozza?

Vagy ön nem értette meg a mi szán-dékunkat, vagy azok kik önnek a liberális zászlót kezébe adták informálták rosszul. A mi felekezetieskedésünknek egy Szemere Mik-lós, Bartha Miklós, Concha Győző stb. voltak az attörői. Ugy-e milyen széthuzást csinált ez fenn az egyetemen, hogy ott már diadalra ju-tott az eszme, a nemzeti Ideál; egy régi szép szokást elevenített fel, a rectori vacsorát, midőn az összes tanári kar megjelen az egye-temi kör helyiségében és tapasztalatával, tu-dásával buzdítja munkálkodásra az ifjuságot. Hát látja, mi is ezt akarjuk.

Hogy részletesen foglalkozom válaszá-val, tulajdonítsa annak, hogy mi is felakartuk, ha ugyan szükség lett volna rá, a közönséget világosítani. Egy ez, más az, hogy ne rin-gassa magát abban a kellemes hitben, hogy a »Tiszántul« rendszeresíteni akarja az ön elleni támadásokat. Ugyan, ugyan! Dehogy ön ellen, csak a zavaros állapotok ellen. És ha ezt nyíltan elpanaszolja az ember nem kell mindjárt nyilatkozni, hogy így egyesekben egy kis korai, de mégis hín reményt tápl-láljon.

Ennyit a teljes igazság érdekében.

Több joghallgató megbizásából:

Hantke Emil,

IV. éves joghallgató.

UJDONSAGOK.

Krüger elnök, a béke hőse.

Megkapta Krüger elnök azt az elismerést, a melyre méltán igényt tarthatott. Megkapta olyan formában, mely legjobban megfelel az ő szerepének s végig sértheti a gögös angol kormányt.

Krüger elnöknek odaitélték a Nobel-díjat, melyet a békebarátok adnak annak, a ki a béke érdekében áldásos működést fejt ki.

Hős az öreg Krüger. Nem a harcban, hanem a diplomáciában. Nem vérét vesztette, hanem nejét és unokáit. Hős volt, nem akkor, mikor kicsiny népét szembeállította egy világbiro-dalommal, hanem mikor népe még ma is állja a harcot s megremegetti London gögös urait.

De a hős a békéért harcol. Délafrikában nem lehet béke angol uralom alatt. Mint a kalmár-szellem mindenütt, úgy Délafrikában sem tudtak az angolok mást csinálni, mint jó gsefteket kötni és a föld népt a mellett ki-zsarolni. Ez pedig harcot szül. S ha Krüger fegyvert fogott a kalmár-rablók ellen, tagadhat-lanul a békének tett szolgálatot.

Számkivetve hazájából, messze idegenben kapja Krüger a kitüntetést. S elgondolhatja: mit ér mindez, ha nem a pretóriai elnöki ház-ban veheti kezébe? Semmit; egy harcot sem ad a büroknak, egy töltényt sem a küzdőknek.

És mégis sokat ér ez a jutalom. A világ-nak háboru iránt legelfogultabb emberei: a békebarátok adják egy háboru megindítójának. Lehet ebben részrehajlást látni?

Talán erre Anglia is észretér végre s res-pektálni fogja saját alkotmányának alapelvét: a szabadságot másoknál is.

Ezzel fogja a Nobel-díj a legszebb ered-ményt elérni.

* A győri püspökiszék betöltése — írja a Dunántuli Hírlap — már csak napok kér-dése. A miniszteriumban teljesen elvégezték az előmunkálatokat. Ő Felsőge a napokban fogjad

aláírni a kinevezést. A publikálás e hóban ok-vetetlenül megtörténik, mert a november hó 24-én tartandó római konzisztoriumon az új püspököt már praeconizálják. A kinevezés után a diplomatikus dolgok pedig egy hónapot még rendesen igénybe vesznek. — Az új győri püs-pök Széchenyi Miklós gróf lesz.

* A szüret eredményének bejelentése. Miután a folyó évi általános szüret a váradi hegyen befejeztetett, a fogyasztási adó törvé-nyek és szabályok értelmében figyelmeztetnek a szőlőbirtokosok, miszerint kötelességük a l. szüret bormustot s az eladást a fogyasztási adó hivatalnál a szüret befejezése után azonnal be-jelenteni, a minek elmulasztása jövedéki kihá-gást képez. Ugyanezért, nehogy a termelők büntetésnek legyenek kitéve, felhívom a nagy-váradi szőlőbirtokosokat, miszerint folyó évi termésük eredményét, továbbá az eladott must mennyiségét a vevő nevének pontos kitételé-sével a fogyasztási adóhivatalnál f. évi o. t. hó végéig pontosan bejelenteni szivesedjenek. Nagyvárad 1901. október hó 20-án. Bordé Ferenc tanácsnok, adó- és pénzügyi előadó.

* Allami kedvezmények Nagyváradon és a megyében. A kereskedelmi kormány az utóbbi időben nemcsak óriási vállalatokat, ha-nem kisebb iparosokat, szövetkezeteket is tá-mogat állami segélylyel, gépek, nyersanyagok beszerzésével. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamaráé az elismerés, hogy Nagyvárad és Biharmegye is kellőképpen kivette részét az állami támogatásban. Ugyanis a kamara köz-benjárására csak nemrég a Moskovits Mór és fia új vegyigára nagy összegű kamatnélküli államkölcsönt és a felszerelésre vámmentes-séget nyert; Friss Zsigmond domborpaper gyár létesítésére állami kedvezményt, Beck Mór ér-mihályfalvai czérnagyár részére állami ked-vezményt és két munkagépet, Kozma Mária vaskóhi állami tanítónő a háziipar fejlesztésére 4 szövőszéket, Godény Sándor és Kovács Kál-mán asztalosok ipari munkagépeket, Cser Já-nos és Orbán Ferenc csizmadia iparosok két gépet, Ferenczy Dénesné belényesi lakos 1 szövő gépet, Vajna Béla műsztergályos munkagépeket és 500 korona összegig nyers anyagot nyertek a kereskedelmi minisztertől. A kamara ilyen irányu buzgalmanak minden-esetre meg lesz az üdvös eredménye Nagy-várad és Biharvármegye iparának fejlődésére.

* Tud-e írni a városatyja? Erdekes ügy-gyel foglalkozott Arad város bíráló választmá-nya, melynek az volt a hivatása, hogy a tör-vényhatósági bizottsági tagoknak az igazoló-vá-lasztmány által összeállított névjegyzéke ellen beadott felebbezéseket elintézzék. Ezuttal egy olyan felebbezés került napirendre, mely-hez foghatót Aradon alig tárgyalt még a bi-ráló választmány. Egy aradi vendéglős felebbe-zést adott be az ellen, hogy egy másik ven-déglős a virilisták között helyet foglalhasson, mert — mint indoklásában mondja — nem írni, sem olvasni nem tud. A bíráló választ-mány hosszas tanácskozás után hozott hatá-rozatot a nem mindennapi felebbezésre. A vá-lasztmány több tagja tanuskodott a mellett, hogy látta már a megtámadott virilista alá-írását. Ilyenformán feltehető, hogy írni tud. Et-től eltekintve kimondták, hogy nem tartják magukat arra j gosultnak, hogy a virilistát megidézzék és itt megvizsgáztassák, hogy tud-e írni, olvasni. Nem tartják ezt szükségesnek azért, mert üzlete is amellettt szól, hogy az el-lene emelt állítás alaptalan. Ezzel a felebbe-zést elutasította a bizottság.

* Megmárt asszony. Nagy riadalmat oko-zott Nagylétán egy veszett eb garázdalkodása. A dühödt állat több szarvasmarhát megmárt s mikor üzőbe vették, egy asszonyt a szó szo-ros értelmében szétmarcangolt. Csak nagy nehezen sikerült a veszett állatot lebunkózni. A súlyosan sérült asszonyt felszállították Bu-apestre a Högyes-intézetbe.

* **Megint a régi rezidenciáról.** Bontják erősen a régi rezidencia épületét, melynek emlékeztetése tegnap egy egész cikketszenteltünk. A déltájban dühöngött szél egészen beköporozta Szent László terét, emlékeztetve hathatósan minden járó-kelőt arra, hogy a földi dicsőség por és hamu. Hogy ma megint szóvá tesszük a romladozó agg épületet, annak az az egyszerű oka, hogy néhány adatot akarunk még pótlásképpen fölhozni. Láttuk, hogy szolgálta az épület a vallást, a tudományt, az igazságszolgáltatást no meg végül a tisztas ipart is, de arról megfeledeztünk, hogy az Marsnak, a hadistennek is volt egy alkalommal csarnoka. Mikor egész Magyarország egy hadsereg volt, a felejthetetlen *szabadságharcz idején fegyvergyár volt a püspökök egykori rezidenciája.* A 48 ban üresen állt ott épületben a Budapest-ről Tiszántulra szorult magyar kormány fegyvergyárát rendezett be, ami kétségkívül nem legkisebb dicsősége volt a sok viszontagságon átesett épületnek. Egész a muszka bejöveteleig ezt a célt szolgálta. Ami a másik pótlást illeti, az 1823-iki Canonica visitatióban azt olvassuk, hogy volt az akadémiai épületben egy *kápolna* is az akadémiai istenisztelet czéljaira. Id. *Gálbory* Sámuel kedves bátyánk, kitől az első adatot is kaptuk, s ki akkor jogász volt, tanuja, hogy egész 48-ig megvolt ez a kápolna, melyben vasárnaponként misét mondott az akadémiai hitszónok. Mikor aztán a magyar kormány 48 végén, a fegyvergyárát berendezte, a kápolna belső felszerelését természetesen el kellett onnan távolítani. Egyébiránt megjegyezzük, hogy a jogakadémia a régi rezidencia épületének nagy-teleki-utczai felében volt elhelyezve, a főgymnasium pedig a Körözs-utczai felében.

* **Elmarad az adóemelést.** Nagyvárad város jövő évi költségvetésében a főszámvéve 2% újabb közköltő emelést állított be, a pénzügyi szakbizottság azonban módját ejtette, hogy az adóemelést elkerülje a város. A költségvetést közszemlére teszik ki s mivel a novemberi közgyűlésen tárgyalja a város törvényhatósága, a közgyűlést megelőzőleg öt nappal írásban nyújtandók be az esetleges észrevételek a városi tanácshoz.

* **Hitvesének gyilkosa.** *Pintye* János vasuti munkás, mezőtelegi lakos nagyon jó viszonyban élt feleségével mindaddig, míg nejeinek hűtlensége nem jutott tudomására. A tegnapi nap folyamán hazajöve a munkából, szemére vetette nejeinek hűtlenségét, szót szó követett s a perelés annyira elmérgesedett, hogy *Pintye* megrohanta az asszonyt földre teperte, borzalmas kegyetlenséggel szurta ki mindkét szemét és késével össze-vissza vágta az asszony testét. Azután a holttesthez bevezette gyermekeit s dühösen rivalt rájuk: *Ha egy szót szólnak, így pusztultok el ti is!* De hiába volt minden óvintézkedése, a dolog nem maradt titokban, a szomszédok útján a csendőrség értesült a bűntényről és elfogták a hitvesgyilkost.

* **Katholikus nagygyűlés.** A magyar katolikusok ez évi nagygyűlése nov. hónap 4-től 7-ig lesz Budapesten. A nagygyűlés iránt élénk érdeklődés nyilvánul a katolikus közönség körében. Fővédnöke a gyűlésnek: *Vaszary* Kólos bibornok-hercegprímás, védnökei a többi püspökök, a kik közül már számosan helyezték kilátásba megjelenésüket. A nyilvános gyűlések a fővárosi vigadóban fognak tartatni, míg a szakosztályok a katolikus egyesületek helyiségeiben fognak tanácskozni. A nagygyűlés tagja lehet minden katolikus férfi vagy nő. A nagygyűlésre jövő vidéki tagok kedvezményes utazásban, elzárásolásban és ellátásban részesülnek. Az előkészítő bizottság iro-

dája a *budapesti katolikus körben* van (IV., Molnár-utca 11.) a hol a jelentkezéseket elfogadják és a tagsági jegyeket kiadják. Tagsági díj 4 korona.

* **Elnöki székfoglaló a kamarában.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara újjalakulása óta ma, szerdán délután fél 3 órakor tartja meg első teljes ülését. A sok fontos ügyön kívül, a melyeket a tárgysorozat felölel, a legérdekesebb lesz a kamara új elnökének *Huzella* Gyula kir. tanácsosnak székfoglalója, a mely, mint halljuk nagyobb szabásu programmal lesz s felöleli a kiválóbb kereskedelmi és ipari kérdéseket.

* **A németek a párbaj ellen.** Említést tettünk már arról a mozgalomról, amely Németországban a párbaj ellen megindult. Lipcsében jöttek össze a párbaj ellenségei, akiknek sorában mánások és előkelő polgárok is nagy számban voltak. Az előadások eredményeként *Löwenstein* herceg, a gyűlés elnöke, a következőket, mint határozatokat jelentette ki:

1. Senki sem lehet saját ügyének bírója;
2. minden becsületes embernek kötelessége, hogy ha megsért valakit, ezért bocsánatot kérjen. S ha tőle kér valaki bocsánatot, azt megadja;
3. a becsület fogalmát másformán, a mostani felfogástól eltérően, kell meghatározni;
4. békéltető bíróságokat kell alakítani, a melyeknek feladatává tétessék a párbajokat feleslegessé tenni.

Az egyik felolvasó, dr. Böling arra hivatkozott, hogy a párbaj-mániát leginkább a hadsereg terjeszti. Itt a császárnak egy parancs-szava segíthetne. Angolországban ugyanez történt és eredménynyel. A gyűlésből kifolyólag a birodalmi gyűlés elé több javaslatot fognak terjeszteni.

* **A premontréiek tanárképző intézete.** Megemlékeztünk róla, hogy e hó elején a jászói és csornai premontréiek házfőnökei Csornán nagygyűlést tartottak, melyen a városi rendházat *Kotunovics* J. Sándor igazgató képviselte. Mint most értesülünk a tanácskozás tárgyát a budapesti tanárképző intézet felállítására képezte. A rend u. i. 5 főgymnáziumot és egy nemesi konviktust tart fenn s így igen sok tanárra van szükségük, kiknek kiképzése sok gondba és költségre kerül. Az 1883. középiskolai törvény 30. cikkelye u. i. az általános tanári képesítést elrendelvé, a premontréiek, kik már a törvény meghozatala előtt is az egyetemi kiképzés szükségét és előnyeit átlátták, addig is már a legjobb forma szerint igyekeztek a törvényt szabta kívánalmaknak eleget tenni. Nagy nehézséget okozott azonban az a körülmény, hogy a tanári képesítés mellett még a papi álláshoz szükséges tudományt is meg kellett előbb szereznii, a mi sok időbe került s ezért a rendi tanárok csak későn jutottak oklevélhez. Ezen a bajon mindenképen segíteni akarván, a két rend-kormány ezen a nagygyűlésen elhatározta, hogy Budapesten *«Norbertinum»* néven tanárképzőt állít föl, a melyben a teológiai és bölcsészeti kiképzést, miután a tanárjelöltek egy évi próbaidejüket a rendi központban eltöltötték, párhuzamos négy évi egyetemi tanfolyammal kötnék össze. Ennek a tanárképző intézetnek a felállítására és fentartására előreláthatóan nagy összegekbe fog kerülni. Ez azonban nem riasztja vissza a premontréieket, a kik eddig is megszokták, hogy az Istenért és hazáért mindent áldozni készek legyenek.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Öz. Pazár Lászlóné a maga és gyermekei: Emma és Margit nevében, öz. Pazár Miklósné,

Pazár Ilona, Pazár Erzsébet férjével dr. Justh Dezsővel, Pazár Miklós és Pazár Dezső fájdalommal jelentik a felejthetetlen jó férjnek, apának, gyermeknek és testvérnek *Pazár* Lászlónak élete 35-ik, boldog házasságának 8-ik évében Nagyváradon, 1901. évi okt. hó 21-én éjjel 12 órakor történt gyászos elhunytát. A meghaldogult hült telemei f. hó 23-án d. u. 3 órakor fognak az ág. hitv. evangélikus egyház szertartása szerint Fő-utca 15—d. számú háztól a nagyvárad-olaszi-i közsírkerthben örök nyugalomra tételni. Nagyvárad, 1901. okt. 22. Béke lengjen porai fölött!

Elfogott betörő.

Schreiter Salamon bustyaházi (Mármaros-megye) földmúlajdonos és fakereskedő folyó hó 11-én szomorú reggelre virradt; a midőn ugyanis irodahelyiségébe lépett, kézi pénztárát feltörve és az előtte való nap benne elhelyezett 8400 koronának hült helyét találta.

Kétségbeesetten tett az illetékes helyen jelentést, de hasztalan, annyit sikerült csak megtudnia, hogy a betöréses lopást *Krausz* Benjámint bustyaházi születésű 22 éves világyárt betörő — ki katona szökevény és országos köröztes alatt áll — követte el. Keresték, de nem találták sehol, jóllehet sürgönyi megkeresés lett küldve az ország különböző helyeire, de a nyomozást a személyleírás hiánya nehezítette meg.

Ez alatt *Krausz* Bénike vígan élt itten Nagyváradon, költséget, mulattat s ékszerekkel, órával, lánczccal, gyűrűvel bőven ellátta magát. — Rendőrségünk részéről *Pataky* Károly rendőrfogalmazó lett megbízva a nyomozással, a kinek feltűnt ugyan a költséges fiatal ember, de letartóztatni a személyleírás hiánya miatt — jóllehet gyanította, hogy ez az igazi — nem lehetett. Vas szorgalommal, nagy pontossággal titokban gyűjtötte az adatokat a személyazonosságra vonatkozólag s egy-egy újabb adat kézhez kerítése alkalmával mind jobban és jobban meggyőződött azon feltevésének valódiságáról, hogy *Krausz* Benjámint világyárt betörő és a kis-körözs-utczai elegáns fiatal ember egy és ugyanaz.

Az esetről értesítette *Schreiter* Salamon károsi, a kivel 21-én este 11 óra tájban *Baranyi* rendőrbiztos kíséretében beállt ott a fiatal emberhez.

A törvény nevében történt kopogtatásra megnyitott az ajtó és ott állott halálsápadtan a körözött betörő, a ki midőn megpillantotta *Schreiter* felkiáltott:

— *El vagyok árulva!*

Oly váratlanul történt az egész dolog, hogy még védekezni sem tudott, tehetetlenül lesújtva a váratlan fordulat következtében s busongva püsködi királyságának romjai felett, állott ott a törvény emberei előtt és zavarában ő maga segített megkeresni a szobában elrejtett lopott tárgyakat. Az ágyban lelték meg a lopott pénzmaradványát 5521 korona 88 fillért, valamint az elidegenített pénzen vásárolt arany óralánczot, ékköves gyűrűket, nyakkendőt és többféle értékes tárgyat. A képket háta mögé elrejtett egy női aranylánczot és két pár fülbevalót.

A bizonyítékok sulya alatt töredelmesen vallott be mindent, úgy a lopás előzményeit, valamint a tett keresztülvitelét, a szökést és Váradra való érkezését és itteni viselkedésének mozzanatait.

Megtörtén ismeri be tettét s azzal védekezik, hogy a nyomor készítette erre a lopásra. Tanultam — ugymond — becsületesen akartam keresni kenyeremet, küzdtem a sorssal, de akármire fogtam, nem sikerült semmi, még csak egy segédjegyzői állást sem tudtam kapni.

A rendőrségen a tegnapi nap folyamán kérdezték ki a legapróbb részletekig, úgy ebben az ügyben, valamint a már régebbi viselt dolgaira vonatkozólag.

Látszólag megtörtén várja büntetését. A mai nap folyamán az ügyészséghez kísérik át, hol folyamatba teszik ellene a vizsgálatot, hogy olvegye méltó büntetését.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Gascognei nemes.
Csütörtök: Eleven ördög.
Péntek: Coriolanus.
Szombat: Troubadour.
Vasárnap: Kintornás család.

Ocskay, mint bohózat.

Nem jó szolgálatot tettek azok *Szarvasi* Sándornak, a kik tavaly akkora zajjal követelték, hogy Somogyi helyett ő játssza Ocskay brigadérost. Kitűnő Szörényi helyett igen gyenge Ocskay: ez a csere nem volt érdemes a fáradságra. Ocskayhoz sokkal több oldalú tehetség kell, mint a Szarvasié. Szarvasi egy bizonyos irányban, a heveskedő jellemek alakításában mester, szinte önkéntelenül is. Ocskayjában is a kitöréses jelenetek, a hatásos finálék sikerültek, de általában a szerep nagysága meghaladta erejét Somogyinál jobb volt, hanem Bihari után határozottan nem is elégitett ki. Hasonló rossz cserét csinált *Fintér*: jó Taricsból rossz Szörényi lett. Nem elégedett meg szerepével, hanem saját, igen szerencsétlen ötleteivel bővített és rontott kiadású élezzel állt elő. Szűz Mária profanálása és társai olyan vastag izléstelenségek, a minőket Pintértől nem mertünk volna várni. A negyedik felvonásban azonban — el kell ismerni — jó volt; itt éppen úgy fogta fel szerepét, mint tavaly Szarvasi. Máshol sok volt benne a jóvialis hangulat, kevés az igazi pusztai magyar virtus. Igen jó cserét fogott ki *Somogyi*: jó Tarics volt rossz Ocskay helyett. Ellenben valószínűs bohózzattá súlyosította a darab III. felvonását bizonyos *Sarkady* nevű ur. Ez a t. férfit elég bátor volt a hopmester szerepében kilépni a deszkákra a nélkül, hogy halvány sejtelmé lett volna csak arról is, hogyan kell járni és beszélni. A hopmester kicsiny, de sok intelligenciát és végtelen rutint kívánó nehéz és finom szerepét egyedül Nyárai tudja Nagyváradon eljátszani, mert benne megvannak a szükséges kvalitások. Sarkady ellenben olyan százalmas figurát mutatott be, hogy csupa keresztényi érzületből utóljára még kikaczagani is sajnáltuk szegényt. Csekély szerep, de az ő ügyetlensége és Pintér ügyefogyott élcei tették az előadást igazán botrányossá.

Uj és jó volt *Krasznay* mint Papes; bár mi — ha már Nyárai beteg — inkább a hopmester szerepét bíztuk volna rá. A többi szereplő mind a régi előnyökkel lépett fel; sokat haladt azonban E. Kovács Mariska Tisza Ilonája.

Legjobb volt az egész estén a 37. ezred zenekara. Ez a III. és IV. felvonás közben magyar dalokat adott elő hamisítatlan cigány modorban, kitűnő magyar felfogással. A közönség előbb meglepetve tódult a zenekar felé, mintegy nem is hívén füleink, aztán lelkesen megtapsolta a derék katonákat. Nem tudjuk, kié volt a gondolat: akarké, igen helyes volt.

Jókainé Nagyváradon. Nem utolsó dolog az, a miről Budapestről értesítik lapunkat. Jókai Mórné, agg költőnek ifju élettársa visszatér régi szerelméhez, a szinpadhoz. Jókai Mór nevének dicsősége nem elégíti ki ambícióját, szinpadi dicsőségre is vágyik. Magas ambíció, csak az a bökkenő, hogy kissé bajosabb lesz kielégíteni, mint Jókainé gondolja. Nagy reklámmal indul neki a vállalkozásnak s ebben a reklámban csak az nincs benne, ami

pedig a legfőbb dolog volna: egy iczi-piczi eddigi siker, ami reményt adjon a továbbiakra. Jókainé eddigi legnagyobb szinpadi sikere Jókai meghódítása volt; majd meglátjuk, azóta haladt-e annyit a szinészetben, hogy a közönséget is meghódítsa? Nekünk is lesz benne részünk, hogy ítéletet mondassunk fölötte: **november 20-a körül fellép a Szigligeti-színházban.**

A pozsonyi Városi Színházban fogja megkezdeni vendégjátékait, ahol három estén fog játszani és pedig Dumas szinművében *A bagdadi hercegnő*-ben, Jókai Mór *Dalma* című drámájában és Voss Rikárd *Éva grófnő* című szinművében. A művésznőnek ez a repertoire-ja, valószínűleg még egy negyedik nagyszabású drámai szereppel, az *Otthon* Magdájával fog kibővíteni, amelyet szintén betanult. Jókainénak óriási érdeklődéssel várt pozsonyi vendégszereplése november 4-ikén, 6-ikán és 7-ikén lesz s közvetlenül utána valószínűleg *Győr*-ben lép fel két estén, november 11-ikén és 12-ikén. Azzal a hírrel szemben, hogy a művésznőt vidéki körútjában Jókai is el fogja kíséni, Jókai kijelentette, hogy bár a legnagyobb örömei egyezett bele abba, hogy az ifju felesége bemutassa művészi tehetségét a közönségnek, az ifju művésznő már csak azért sem egyeznék bele abba, hogy nagynevű férje körútjában kísérje, mert itt egy teljesen **önálló művészi vállalkozásáról** van szó.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 26.

Idénybérlet 24.

Nagyváradon, szerdán, 1901. okt. 23-án

A gascognei nemes.

Regényes operette.

SZEMELYEK:

Dzsems, momouti herceg	—	Perényi József
Méri, a neje	—	Székely Irén
Krusztillák, gascognei lovag	—	Pintér Imre
Puppinel, kormányzó	—	Füredi József
Semró gróf	—	Deésy Alfréd
Röttler, angol ezredes	—	Bognár János
Mirett, Méri komornája	—	B. Horváth Irma
Cascarilla, Rifli leánya	—	Ámon Margit
Marsan, a kormányzó titkára	—	Bérezí Gyula

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Körszék 1 frt 20 kr., Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnep. napokon este 6 órakor.

Holnap csütörtökön, okt. 24-én

Eleven ördög.

Operette.

IRODALOM.

Uj uaptár. Megjelent a »Jézus legszentebb Szive nagy képes Népnaptára az 1902-ik évre«. A rendkívül izélesen kiállított naptárterjedelme 10 nagy iv, vagyis 160 oldal; tartalma fölötté változatos és tanulságos. Olvashatunk benne épületes cikkeket Jézus szentséges Szive tiszteletéről, tizenegy érdekfeszítő eredeti elbeszélést, az ország és világ múlt évi nevezetesebb eseményeit, hasznos tudnivalókat az élet számára, felvidító adomákat stb. Mintegy hetven képe egytől-egyig nagyon szép és díszes. Szines műmelléklete, mely Jézus isteni Szívét ábrázolja, igen sikerült és kerethé téve bármely szobának

diszére válik. Mindezek után elmondhatjuk, hogy a »Jézus legszentebb szive nagy képes Népnaptára« a jövő év egyik legszebb naptára fog lenni. Ara a lehető legutányosabb. Egyes száma ára helyben 30 krajczár, vagyis 60 fillér. Postán bérmentesen küldve 40 krajczár, 80 fillér. Nagyobb számu megrendelésnél kedvező árleengedés. Kapható az ország minden könyvkereskedésében, nagyban az Egyházmegyei könyvnyomdában Szombathelyen.

Arménia. Magyar-örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadó: Szongott Kristóf. Október. Kaposvár. Todorán Eudre Auróra könyvnyomdája. 1901. Dr. Molnár Antal, Szamosújvár képviselőjének, az érdemes írónak arcképe díszíti az októberi füzet első lapját. Ugyancsak ő ismerteti az első cikkben az örmény történelmi irodalmat, tekintettel a régi krónikák kiadásaira. Az ötödik század általános irodalmáról Dr. Patrubby Lukács értekezik. Erdekes Kiszely Károly cikke is az újabbkori örmény nyelvhasznításról. A füzet országrészét azonban az érdemes szerkesztő cikke, mely csak egy része egy nagyobb sorozatnak, foglalja el: A magyarországi örmények ethnographusja. Bennünket a magyar örményekről szóló rész érdekel közelebbről. Erdekes a következő részlete is: Apoljuk az örmény hagyományt. Vannak ugyan benne túlzások, mint pl. a következő pláne közmondás gyanant idézett mondat: Az örmény magyarrabb a magyarról, de nagyrészt aláírhatjuk bátran a mit mond. Pl. a következőket: »Múltán mulasztásnak tekinthetjük, hogy egyetemenken nincs docense az örmény nyelvnek és irodalomnak, hogy a budapesti keleti tanfolyam nincs tekintettel az örményre.« A kisebb közlemények közül megragadta figyelmünket a következő: »A mechtaristák congregatiója az alapítás kétszázéves ünnepélyét (1701—1901.) két napig tartotta a Velence melletti Szent Lázár-szigetén.« Gratulálunk! A kitűnő folyóiratot, melynek évi ára nyolcz korona, melegen ajánljuk. A legdelebb, a magyarral tartó nemzetiség közlőnyve ez.

Az Egyházi Közlöny 42. száma a következő tartalommal jelent meg: Vezérezikk: Hatóság óvoszer. — Egyházi értesítő. — Tárcza: Rózsák és tövisek. — A Temesvár-gyárvárosi új templom felszentelése. — II-ik Országos Katolikus Nagygyűlés. — Hétről-hétre. — Antirevizionista papok és hívek. — Egy hatalmas beszédről. — Jubileumi körmenet. — A tisztességért. — Lelki pásztor. — Kérdések és feleletek. — Irodalom. — Személyi hírek. — Hírek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A megrendelések Budapest, VII., Szegényház-tér 8. sz. alá a szerkesztőségbe küldendők. Előfizetési ára egy évre 10 kor.

TANUGY.

A kisdedővő bizottság ülése. A »nagyváradai állami kisdedővők felügyelő bizottsága« ma (szerdán) d. u. 4 órakor (reáliskola-utca közs. polg. taniskola épület földszint 10. ajtó) gyűlést tart.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irta: Sienkiewicz Henrik.

— Jó éjszakát! Az inas megmutatja a vendégszobát.

Polanieczki magára maradt. Elégedetlen volt önmagával; de annál inkább mindenképpen mentegetődzött, hogy logikusan s okosan cselekedett. Végre is azért jött, hogy pénzt visszakérje s nem hogy udvaroljon. Mit neki Plawiczka kisasszony? Annál jobb ha gorombának tartja! Mert minél kellemetlenebb a hitelező, annál gyorsabban nyer kielégítést.

De a korholó szégyenérzet erősebb volt minden okoskodásnál. Lelkiismeretének hangos szava érvelőleg bizonyította, hogy itt nem

csupán a lovagiasság ellen vétett, de vétett az emberi könnyűleltség ellen is, a midőn kiméletlenségével zaklatta az agyonfáradt, szegény leányt. Érezte, tudta, hogy faragatlan eljárása nem felel meg lelkületének, egyéni nézetének, nem egyéb az, mint egy föltett szándék, vagy talán a hivalkodás erőszakos nyilvánulása.

Az inas szobájába vezette. Egyedül maradt gondolataival. Ugyanaz a szoba volt, a melyben gyermekkorában lakott. A régi emlékek újra megszállták.

Az ablakok a kertre nyílnak. Szemei előtt, mint a távol múltban, fölcsillan a tó vize, a melyben fürdik a holdsugár. Mozdulatlanságában ezüst tükröknek látszik. Partjára alaktalan árnyékot vet a régi kőrifa; de a villám megfosztotta azt lombkoronájától: csupán vastag törzse áll ott szegényes meztelenségben. S ez a darab természet a nagy nyugalom érzetét kelti föl lelkében.

A nagyváros lázas nyugtalansága közt eltöltött hosszú évek után, a melyek alatt az ületek forgószele magával ragadta, feszült munkálkodásra készítette agyát, kimerítette testi erejét, mily édes, mily átható a csendes nyugalomérzet, a mely lassanként erőt vesz rajta. Anyagi érdekeit, az új vállalat sikerét, üzlettársa Bigiel intézkedéseit forgatja elméjében, de a gondolatfonal minduntalan megszakad s újra és újra Plawiczka Mária áll lelki szemei előtt.

Sokat emlegették előtte a leányt. Varsóban lakó egyik barátja ezer szép vonást beszélt el neki róla. Most ezek elébe ötlenek újra, s lelkében fölidézlik az elbájoló képet. Képzeteiben föltűnnek a formás, kissé napbarnított, karcu kezek, újra látja sötétké szemeit s ajka fölött a picziny anyajegyet. Hangja fülében cseng, s fölteszi önmagában, hogy szigoruan, haladékos és engedmény nélkül fentartja követelését, de egyszersmind átkozza a sorsot, a mely a hitelező ellenszenves szerepében hozta Krzemienbe.

Sokáig forgolódott ágyában, s álom nem jött szemére. Megszólalt már a kakas, az ablakablakok fehéredni kezdtek, s behunyt szemei még mindig Plawiczka kisasszony fehér homlokát látták maguk előtt s a teát készítő karcu kezek könnyed mozdulatát. S mikor végre elaludt, azt álmodta, hogy kezei közt tartja azt a kis kezét s gyöngéden magához vonja Máriát.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Pótválasztások.

Gyula, október 22. A választás rendben folyik. Dr. **Bodoky** Zoltán szabadélvüre eddig — 11 óráig — 267, **Bartha** Miklósrá 299-en szavaztak le. (M. T. I.)

Gyula, október 22. Ejjél után tüzték ki a zárórát. Egy órakor hirdette ki a választási elnök az eredményt, mely szerint 15 szótöbbséggel dr. **Bodoky** Zoltán választatott meg szabadelvű programmal országgyűlési képviselővé.

Vágvece, október 22. Ejjélkor tüzték ki a zárórát. Ekkor **Horváth** néppártinak 54 szótöbbsége volt **Emmer** Kornél szabadelvű jelölttel szemben.

Vágvece, október 22. **Horváth** néppárti jelöltnek az ejfélkor kitűzött záróra alkalmával levő többségét **Emmer** Kornél szabadelvű párti emberei nem tudták már leszállítani s így erős küzdelem után **Horváth** választatott meg 52 szótöbbséggel országgyűlési képviselővé.

Apponyi Jászberényben.

Jászberény, okt. 22. Apponyi Albert gróf nejjével és számos képviselővel november 3-án Jászberénybe érkezik, hogy megköszönje választóinak azt a hősiesség

kitartást s azt a tántoríthatlan hűséget, melynek a legutóbbi választás alatt bizonyosságát adták. Jászberényben most **Bathó János** kir. közjegyző elnökle alatt tíz tagú rendező bizottság buzgókodik azon, hogy a fogadtatás minél impozánsabb legyen. A derék jász nép körében nagy örömet keltett, hogy Apponyi gróf a feleségét is elviszi közéjük. (M. Táv. Ir.)

A zendülés örültje.

Veszprém, okt. 22. (Saj. tud. táv.) **Keresztesi István** kajári jegyző Enyingenre igyekezett. Az uton körülbelül 250 dorongokkal, vasvillákkal, kapával, kaszával felfegyverkezett ember megtámadta és ütlegelni kezdte. A legnagyobb valószínűség szerint a feldühödött nép haragjának lett volna áldozata, ha a csendőri őrző ideje korán ki nem menti a zendülők körmei közül. A tiszt kardot rántott és ütlegelni kezdte a csőcseléket, közben kardja is eltörött a botütések csapása alatt, de nehezen mégis sikerült a jegyzőt megmenteniök a nép dühétől. Azonban **Keresztesi** a kiállott izgalmakba beleörült. A zendülés oka ismeretlen.

Gróf Pálffy lemondása

Bécs, október 22. Mint a lapok jelentik, gróf **Pálffy**, a cseh konzervatív nagybirtokosság reichsrathi klubjának hosszú éven át volt elnöke, lemondott állásáról azzal az indokolással, hogy már nem tagja a tartománygyűlésnek. A hathatós működéshez pedig szükséges, hogy a cseh nagybirtokosság reichsrathi klubjának elnöke a tartománygyűlési parlamenti bizottság nak is tagja legyen. Helyére gróf **Sylvatarouccát** elnöké és **Schwarzenberget** és **Czernyt** elnökhelyetteseké választották. (M. T. I.)

A búr háboru.

London, október 21. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából: A szeptember 15-ike óta elfogott búr vezérekről itt egy új jegyzéket tettek közzé. E búrvezéreket Dél-Afrikából való száműzésre ítélték. A névjegyzékben 12 név van, ezek között a **Sheeperé** is.

Fokváros, október 22. Ma kihirdették a Fokfelszigeten a hadijog határozatait. E szerint vidéken, a hol csak lehetséges, a rendes jog érvényben marad, de engedély nélkül senki sem távozhat el a kerületből. Olyan ujságok és folyóiratok terjesztése, a melyek izgató cikkeket tartalmaznak, valamint a dugáruval való kereskedés el van tiltva. Ugyancsak tiltva van, hogy arra jogosulatlan egyének löfegyvereket és lőszerket tartsanak maguknál. A levelek és táviratok cenzura alá vannak vetve. E határozatokat a polgári hatóságok hajtják végre.

Fokváros, október 21. Az east-somerseti kerületnek egy kis csapatosztályát **Dörenbusnál** **Zwegelshoek** közelében rövid harc után **Smut** elfogta. (M. T. I.)

London, okt. 22. (Saj. tud. táv.) **Edvárd** angol király azon óhaját fejezte ki, hogy használtassék fel minden eszköz a háboru befejezésére és a búrök ellenállásának megtörésére. Határozottan kívánja, hogy koronázása előtt béke legyen.

London, okt. 22. **Kitchener** lord táviratozza Pretóriából tegnapi kelettel: Október 14-ike óta az egyes angol osztályok azt jelentik, hogy 25 búr elesett, 13 megsebesült és 190 búr foglyul ejtettek, 50 búr megadta magát. Azokat a kommandókat, a melyeket **Boitha** a vryheidi kerületbe hozott, most az ermelői kerület irányában visszavetették és az ott táborozó kommandót szétkergették. A brit csapatok érintkezésben vannak velök. Az idő állandóan kedvezőtlen és erősen megnehezíti az angol csapatok mozdulatait. Rendőrőrségeket különböző irányban küldtek ki, **Pilcher** ezredes osztályának járőrét **Smithfield** közelében október 19-én elfogták a búrok, a kik kakhi-egyenruhát viseltek. A Fokgyarmatban **Smuthot** Graafreinetől északra erősen szorongatják. Az ország belsejében és délen minden fel van derítve **Outhom** és **Ladysmith** kivételével, a hol **Sheepers** kommandójának maradványai táboroznak. A fokföldi lázadóknak azt a kísérletét, hogy **Catviniából** dél felé nyomuljanak előre, megghiúsították. A legszélsőbb keleten **Fouchénak** és **Nyburgnak** nem sikerült dél felé előre törniök. A hegyekbe szorították vissza öket. (M. T. I.)

Sagasta beteg.

Madrid, október 22. **Sagasta** miniszterelnök ágyban fekvő beteg. A kamara tegnapi ülésén a vigíói események miatt élénk incidensek voltak. Egy képviselő azzal vádolta **Urzaiz** pénzügyminisztert, a ki vigíói képviselő, hogy ő a zavargókat bátorította. A miniszter nem volt jelen az ülésen. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásául az utolsó főnyereményt, 2000 koronát a 18.861 számú sorsjegy nyerte és ennek folytán ez a számú sorsjegy egyuttal a 600.000 koronás jutalmat is nyerte. A többi kihuzott számok a következők:

5000 koronát nyert 23312.

2000 koronát nyertek: 79855 90108 44778 45923 35013 (18.861 és 600.000 koronás jutalmat.)

1000 koronát nyertek: 32474 71038 88093 74584 37900 86811 83767 99788 20484 37619 68488.

500 koronát nyertek: 73716 16216 34695 87707 70178 14484 80772 24781 7800 71964 21403 53285 62647 45636 24822 60839 87132 24876.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1901. okt. hó 22-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 11.70—13.80. Kétszeres buza 12.30—11.60. Rozs 12.20—11.60. Arpa 10.80—10.40. Zab 12.80—12.20. Tengeri: 11.—7.—. Borsó 36.—. Lencse 40.—. Bab 13.40. Köleskása 23.—. Burgonya 3.60. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyeliszt 26.50. fehérkenyér liszt 25.50. barnakenyér liszt 22.50. széna fuvarral 5.20. szalma 1.10 Szalonna 102.—, 6 kiló zsop-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. búkkfa 6.40, tölgyfa 5.80, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84 Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.72. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kőszó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 63.—, szappan 48.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—, Egy hektoliter óbor 62.—, új bor

40.—, mész 2.—, kemény faszén 3.60, puha faszén 3.20 kendermag 25.—, köles 10.— repce —.—, dió 28.—, mogoró 30.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalona 1.28, sertéshus 1.04, juh-hus 64, veres hagyma 12, fog hagyma 44, bors 2.20, paprika 2.40, barna kenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1901. október hó 22-ről.
Egy pár első rendű jármás ökör 640—720, egy pár másodrendű jármás ökör 540—620, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—500, 1 drbfejős tehén 110—240, 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—240, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180, 2 drb. veres borju 28—50, 1 drb. fél éves borju 44—56, 1 drb egy éves borju 46—78, két éves borju 72—240, 1 drb hizott sertés 80—140, 3: ár fél éves 36—40, 1 pár egy éves sertés 44—74, 1 pár két éves sertés 76—142, 1 drb igaz ló 140—260, 1 pár ökbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36, 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbor 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi okt. hó 22-ről. Tiszta buza körülbelül 1400 hltr, kétszeres buza 250 hltr, rozs 600 hltr, árpa 140 hkl, zab 180 hltr, tengeri 1300 hltr, burgonya 550 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 170, sovány 290, süldő 510, malac: 440, hizott marha 14, jármás ökör 470 fejős tehén 280, borju 300, bivaly 10, juh és kecske 375, ló 442.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— a Tiszántúli eredeti távirata. —

Hesáridék.

	Budapest, okt. 22
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.30
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.93
Káposzta, repce, aug.	

Értéktőzsde

Budapest, okt. 22.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelzalog	483.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. okt. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.15
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.85
Italmérési jog megváltási kötvény	99.60
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50

Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	177.50
Tiszszabályozás szejedi sorsjegyek kölcsön	144.—
Osztrák járdék papírban	98.20
Osztrák járdék ezüstben	98.05
Osztrák járdék aranyban	118.90
Osztrák korona járdék	95.10
Osztrák államsorsjegyek	138.50
Osztrák magyar bank részvény	16.30
Magyar hitelbankrészvény	633.—
Osztrák hitelintézet részvény	618.—
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon's or)	19.01
Németbirodalmi márka	—
London vista	—
20 márkás arany	28.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek.

Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146-93--0

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltnak.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.